

**Opmaken balans van 5 jaar zelfsturing en burgerparticipatie in
Valkenburg aan de Geul**

“Whatever the question, community is the answer” (Jim Diers)

Valkenburg aan de Geul, februari 2014

Opmaken balans van 5 jaar burgerparticipatie en zelfsturing in Valkenburg aan de Geul

Inleiding

De regiegroep zelfsturing en burgerparticipatie heeft namens de gemeenteraad van Valkenburg aan de Geul het initiatief genomen om de balans op te maken van 5 jaar burgerparticipatie en zelfsturing in Valkenburg aan de Geul. De voorliggende notitie zal aan de nieuwe gemeenteraad worden aangeboden. De volgende thema's worden nader besproken:

- Historie burgerparticipatie en zelfsturing
- Het project Buurtkracht
- Stimuleringsgelden
- Herijking kaders burgerparticipatie en zelfsturing
- Het Platform kernambtenaren en de aanwijzing van kernambtenaren
- Stand van zaken kernen
- De inspiratiedag Buurtkracht en Burgerparticipatie
- Conclusie

Historie burgerparticipatie en zelfsturing

In het vierjarenbeleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) uit 2007 zijn de eerste contouren zichtbaar van zelfsturing. Hierin heeft de gemeenteraad een visie op de Wmo vastgesteld waarbij de vraagsturing vanuit de burger centraal staat. Eigen verantwoordelijkheid vanuit de burger staat hoog in het vaandel. De burger moet deze eigen verantwoordelijkheid ook kunnen en willen nemen. Niet alleen voor zichzelf maar ook voor zijn eigen leefomgeving. De gemeente zet een stapje terug om ruimte te maken voor eigen initiatieven van burgers. Hierdoor is een andere rol ontstaan voor de dorpsraden

De dorpsraden hebben sinds 1984 een belangrijke inbreng gehad bij het vergroten van de leefbaarheid in de kernen. De leden werden via vierjaarlijkse verkiezingen gekozen. Zij adviseerden de gemeente en zij traden op als belangenbehartiger van de burgers in de dorpskernen. Doordat de samenleving sinds de oprichting van de dorpsraden ingrijpend gewijzigd is, hebben de gemeenteraad en de dorpsraden gepleit voor een eigentijdse invulling van het betrekken van burgers van alle kernen bij hun eigen leefomgeving ter bevordering van de leefbaarheid.

Er is toen gekozen voor het principe van zelfsturing. Dit houdt in dat de gemeente ruimte geeft aan gemeenschappen (dorpen en kernen) en kleinere sociale verbanden zoals bijvoorbeeld verenigingen, gezinnen en individuen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van hun eigen leven en leefomgeving.

In maart 2009 heeft de gemeente naast het principe van zelfsturing de volgende kaders vastgesteld:

- Regievoering gemeente
- Van dorpsraad naar kernoverleg
- Integrale aanpak noodzakelijk
- In elke kern één kernoverleg
- Interne aanpak: aanstelling coördinator leefbaarheid
- Externe aanpak: inzet welzijnswerk (via Trajekt)
- Instellen werkgroep leefbaarheid en begeleidingsgroep leefbaarheid
- Financiën

Deze kaders worden uitvoerig beschreven in de notitie “Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers” die als bijlage is toegevoegd.

Het project Buurkracht

Tijdens de introductie van zelfsturing in onze gemeente, ontvingen wij van de GGD ZL de uitnodiging om samen een subsidieverzoek in te dienen bij Zonmw (Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie) waarbij de integrale aanpak van gezondheid met name overgewicht, centraal stond. Dit heeft geresulteerd in het project Buurkracht. Het subsidieverzoek werd gehonoreerd met een bedrag van € 250.000,- voor 4 jaar (einde 1 maart 2014).

Het doel van Buurkracht is het realiseren van een werkwijze die zelfsturing vanuit de dorpskernen (de vraag) verbindt met het integraal werken aan gezondheidsbevordering (het aanbod). Buurkracht is destijds mede aangevraagd om vooral ook intern in het kader van zelfsturing de nodige deskundigheid binnen te halen. Voor de ondersteuning van de kernen heeft de gemeenteraad voorafgaand aan de introductie van zelfsturing € 65.000,- ter beschikking gesteld. Voor intern was er geen budget gereserveerd. Door het budget van Buurkracht konden de ambtenaren de beginselen van zelfsturing worden bijgebracht.

Er zijn inmiddels workshops over zelfsturing voor de ambtenaren georganiseerd. Hierin werd het principe van zelfsturing nader toegelicht en een tweetal middagen door de GGD ZL (waarbij integraal werken centraal stond) en Trajekt (waarbij aan de hand van casussen werd geoefend met het begrip zelfsturing). De workshops en de middagen werden goed bezocht.

Met de subsidie voor het project Buurkracht zijn in de kernen activiteiten en initiatieven georganiseerd met het oog op gezondheid door en voor burgers. Denk hierbij aan de HuisKamers voor senioren in Broekhem en Vilt, de gezondheidsmarkt en lentekriebel wandeling in Sibbe, het receptenboekje door en voor kinderen, de cursus zelfverdediging voor senioren en jeugd in Broekhem. Enz. Enz. De evaluatie van dit project zal in de loop van 2014 aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Stimuleringsgelden in het kader van zelfsturing en gemeenschapontwikkeling

In de begrotingsvergadering van 14 november 2011 heeft de gemeenteraad besloten om € 70.000,- vrij te maken voor initiatieven uit de kernen. Dit budget diende te worden ingezet voor zelfsturing en gemeenschapontwikkeling. In samenwerking met alle kernoverleggen en in overleg met de regiegroep is een document opgesteld hoe dit budget besteed moest worden. Het doel van dit budget was om burgers te verleiden tot een actieve bijdrage aan gemeenschapvorming.

Het budget werd in tweeën gedeeld:

- Een deel van het budget was bestemd voor quick win's. Er werd € 5.000,- per kern ter beschikking gesteld (eerste tranche).
- De overige € 35.000,- werd gereserveerd voor echte “leerprojecten” (tweede tranche).

De besteding van de eerste tranche was in principe “vrij”. Initiatieven moesten bijdragen aan het realiseren van een DOP, aan het vergroten van de sociale cohesie, actief burgerschap, leefbaarheid in een kern.

De initiatieven en projecten uit de tweede tranche werden voorgelegd aan een toetsingscommissie bestaande uit de betrokken kern, 2 leden van andere kernen en een onafhankelijke voorzitter.

Er heeft inmiddels een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Er zijn nog een aantal kernen die inmiddels initiatieven hebben ingediend in het kader van de tweede tranche. De toetsingscommissie zal zich over deze initiatieven half januari 2014 buigen.

De tussenevaluatie treft u als bijlage hierbij aan. Uit de evaluatie valt op te maken dat elke kern z'n eigen initiatieven heeft. In een later stadium gaan we bekijken of er behoefte is om deze initiatieven met elkaar uit te wisselen.

Het Platform Broekhem heeft geen enkel initiatief ingediend. Dit is een gevolg van het feit dat het Platform enkel nog draait op de inzet van de voorzitter en een enkele vrijwilliger. Er zijn bijna geen nieuwe vrijwilligers die nog nieuwe initiatieven oppakken. Er worden wel de "traditionele" activiteiten uitgevoerd zoals bijvoorbeeld de kinderkermis. Over de exacte stand van zaken in Broekhem en in de andere kernen leest u in het hoofdstuk "Stand van zaken kernen".

Herijking kaders burgerparticipatie en zelfsturing

Eind 2012 constateerde de gemeenteraad dat er behoefte was aan een herijking van de kaders uit 2009. Doordat er al een aantal jaren was gewerkt met zelfsturing en door de kanteling van de gemeentelijke organisatie, waren er nieuwe inzichten ontstaan.

Wat was er aan de hand?

1. Er was weinig tot geen communicatie tussen de gemeenteraad, het ambtelijk apparaat en de kernen.
2. Gebrek aan vertrouwen onderling in de gemeentelijke organisatie, in de politiek en in de burger.
3. De inzet van de interne coördinator zelfsturing had niet het gewenste effect.

Ad 1. Er werd wel over elkaar gesproken maar niet met elkaar. Dat moest (en moet nog steeds) anders. Dat kan echter niet op korte termijn worden gerealiseerd. Het is een lang proces waarbij we de boodschap van zelfsturing steeds weer moeten verkondigen aan de gemeente (zowel bestuur als ambtenaren) en de burgers. De regiegroep zelfsturing uit de gemeenteraad heeft al het initiatief genomen om 2 keer per jaar samen met de werkgroep leefbaarheid (hierin zijn alle kernoverleggen vertegenwoordigd en de Wmo-raad) een overleg te hebben waarin burgerparticipatie en zelfsturing centraal staan. Dit is door beide partijen als positief ervaren. Daarnaast zijn wij in oktober 2013 gestart met de uitgave van een nieuwsbrief "Buurtkracht". In deze nieuwsbrief staat informatie over leefbaarheid en zelfsturing in onze gemeente. Deze wordt verstuurd naar de gemeenteraad, de commissieleden van CSWO, de kernoverleggen, de Wmo-raad en de GGD ZL (zie project Buurtkracht). In 2014 gaan wij op zoek naar een methode om ook de ambtenaren en de gemeenteraad met elkaar in debat te laten gaan over burgerparticipatie en zelfsturing. Daarnaast heeft de inspiratiedag van Jim Diers op 18 november 2013 (daarover later in deze notitie meer) alle partijen weer tot denken gezet. Waar gaat het nu wezenlijk om bij zelfsturing: loslaten in vertrouwen.

Ad 2. Het hebben van vertrouwen in elkaar is een randvoorwaarde om het proces van zelfsturing (lees actief burgerschap) vorm te geven. Om dit te realiseren is een dialoog tussen de gemeente, haar partners en de burgers een belangrijke stap. Niet over elkaar praten, maar met elkaar om hetzelfde doel te realiseren namelijk actief burgerschap. De gemeente (raad, college en ambtenaren) moeten afstand nemen en ruimte geven aan haar inwoners om initiatieven te kunnen ontplooiën: de gemeente moet loslaten in vertrouwen. Deze cultuurverandering zal de nodige tijd in beslag nemen. In 2014 zullen wij een aantal bijeenkomsten organiseren waarbij het thema loslaten in vertrouwen zal worden behandeld.

Ad 3.

Om het proces van zelfsturing intern beter te kunnen handelen, is per 1 september 2012 de kanteling van de gemeentelijke organisatie ingezet. Deze kanteling behelst een andere manier van werken, namelijk van buiten naar binnen werken: luisteren naar burgers, zich in hen verplaatsen, proberen in

te voelen en met die wetenschap en dat gevoel aan de slag gaan. De burger staat centraal. Oorspronkelijk lag het taakveld zelfsturing bij één ambtenaar. Deze had de taak gekregen om de methode zelfsturing in de gemeentelijke organisatie (bestuur, managementteam en collega's) te positioneren. De ambtenaar zelfsturing moest steeds bij collega's shoppen om ondersteuning. Deze werkwijze had niet het gewenste effect. Door de kanteling werden er meer ambtenaren verantwoordelijk voor de implementatie van zelfsturing (de burger centraal) in de gemeentelijke organisatie.

De volgende kaders werden door de gemeenteraad in 2013 herijkt:

- Continuering van de visie op Zelfsturende Vitale Gemeenschappen, met nuance verschillen
- Continuering regievoering gemeente
- Dorpsraad is kernoverleg
- Integrale aanpak blijft noodzakelijk
- Interne aanpak: van interne coördinator zelfsturing naar kernambtenaren
- Externe aanpak: van inzet welzijnswerk naar procescoördinator burgerparticipatie en zelfsturing
- Continuering werkgroep leefbaarheid en opheffing begeleidingsgroep leefbaarheid (secretaris sluit aan één keer per maand bij het overleg met de wethouder, de procescoördinator burgerparticipatie en zelfsturing en bij de beleidsmedewerker burgerparticipatie en zelfsturing)
- Geen raadsleden in kernoverleggen
- Financiën (begroting is leidend)

De inzet van kernambtenaren en het instellen van een Platform kernambtenaren willen wij nader toelichten in deze notitie omdat dit een wezenlijk verschil is met de oorspronkelijke werkwijze. Voor de overige kaders verwijzen wij naar de notitie "Herijking kaders zelfsturing februari 2013" die aan deze notitie is toegevoegd.

Het Platform kernambtenaren en de aanwijzing van kernambtenaren

Platform kernambtenaren

Per 1 september 2012 is de kanteling van de organisatie in gang gezet. In de afdeling Wonen en Leven werken beleidsmedewerkers samen met het oog op het verbeteren van de leefbaarheid in de kernen. Om integraal werken te bevorderen is er een ambtelijk Platform kernambtenaren opgezet. Vanuit dit Platform zullen zelfsturing en integraal werken reactief maar ook proactief in alle kernen én in de gemeentelijke organisatie moeten indalen. Het Platform bestaat uit een voorzitter (wethouder of bij dienst afwezigheid het afdelingshoofd Wonen en Leven), de procescoördinator leefbaarheid, de beleidsmedewerker leefbaarheid, de coördinator van het Platform, de door het college aangewezen kernambtenaren van Wonen en Leven en Strategie en Ontwikkeling, de beleidsambtenaar Openbare Orde en Veiligheid, de Teamleider Veiligheid, Toezicht en Handhaving en de twee programmamanagers. Op afroep worden ook andere (beleids-)ambtenaren en externen uitgenodigd, afhankelijk van de te bespreken onderwerpen/agendapunten. Proactief kunnen (beleids-)ambtenaren zich via de coördinator van het Platform ook laten uitnodigen. Het Platform vergadert in beginsel om de zes weken. Er wordt vergaderd aan de hand van een jaarlijks vergaderschema. Agendapunten kunnen tot vijf werkdagen voor het overleg worden gemaild aan de coördinator van het Platform.

De leden van het Platform geven zelf aan erg gelukkig te zijn met de instelling van dit Platform. Hier worden inhoudelijke zaken die betrekking hebben op een kern besproken. Op deze wijze ontstaan bijna vanzelf samenwerkingsverbanden tussen de (beleids-)ambtenaren. Dit komt de integraliteit ten goede. Zo worden er ook geen zaken dubbel gedaan. Dit komt de efficiëntie ten goede.

Aanwijzing kernambtenaren

Wat is een kernambtenaar? De kernambtenaar is inhoudelijk aanspreekpunt voor één specifieke kern. Hij/zij coördineert daarnaast het interne proces als er meerdere ambtenaren bij de vraag uit de kern betrokken moeten worden.

Het uitgangspunt van het college van burgemeester en wethouders was om vooralsnog 2 kernambtenaren aan te wijzen. Zij zijn begin 2013 aangewezen. Deze zijn aan de slag gegaan in de kernen Vilt en in het Centrum. De kern Vilt was in die tijd bezig met het opstellen van een Dorps Ontwikkelings Plan (DOP). Een kernambtenaar was meer dan welkom. Want wie moet je hebben bij de gemeente als je als gemeenschap een DOP wilt maken? De kernambtenaar wist de weg en heeft een waardevolle meerwaarde gehad om snel de juiste ambtenaren in te schakelen. Het Centrum wilde ook graag meedoen aan deze pilot. Het Leefbaarheidsoverleg Centrum en ook de kernambtenaar zijn zeer positief ten aanzien van de werkzaamheden van de kernambtenaar.

Nadat beide kernen positief waren over de inzet van de kernambtenaar heeft het college vanaf september 2013 ook voor de andere kernen kernambtenaren ingezet, behalve in Houthem St. Gerlach. Deze kern heeft zelf aangegeven vooralsnog geen interesse te hebben in een kernambtenaar. Toch zijn wij van mening dat ook in deze kern een kernambtenaar waardevol werk kan verrichten. Ten tijde van het schrijven van deze notitie is de zoektocht begonnen naar de juiste kernambtenaar voor Houthem St. Gerlach.

De kernambtenaren doen het werk voor het kernoverleg naast hun reguliere werkzaamheden. Wat we constateren is dat de kernambtenaren in sommige situaties in een belangenconflict terecht kunnen komen. Dat is het geval als de kernambtenaar, die tevens beleidsambtenaar is, niet kan voldoen aan de wensen van het kernoverleg als deze wensen conflicteren met het beleid van de gemeente. De kernambtenaar zal dan afstand moeten houden. We zullen dit gegeven in 2014 blijven volgen. Het jaar 2014 zal dan ook worden gezien als een pilotjaar, voor wat betreft de inzet van de kernambtenaren. Evaluatie eind 2014 lijkt ons in deze zeer wenselijk: een specifieke coördinator voor een kern of wijk blijft daarbij naar onze mening een goed idee, maar wellicht dat de invulling anders dient te zijn.

Stand van zaken in de kernen

Onze burgers in de kernen hebben in de tussentijd niet stil gezeten. In alle kernen is inmiddels een kernoverleg actief. Zij hebben initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd. Zij hebben zaken naar zich toegetrokken. Er is sprake van maatwerk. Dat wil zeggen dat niet alle kernen op hetzelfde niveau zitten. Er zijn kernoverleggen die een Dorpsontwikkelingsplan samen met de inwoners hebben vastgesteld en er zijn kernen waar bewoners samen de schouders zetten onder activiteiten, zoals bijvoorbeeld het water geven van bloemen, het beheer van een speeltuintje etc.

Wat is een kernoverleg?

Een kernoverleg is een groep vrijwilligers van een wisselende samenstelling die inwoners enthousiasmeren, stimuleren en ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven. Het kernoverleg zorgt er voor dat de verschillende werkgroepen met elkaar afstemmen, maar neemt in principe geen initiatieven en verantwoordelijkheid over. In de praktijk zien we dat de kernoverleggen vaak zelf initiatieven nemen. Hierdoor worden andere burgers weer gestimuleerd om mee te doen. Je ziet dat ook terug in de werkgroepen die kernoverleggen in het leven roepen. Het principe van enthousiasmeren, stimuleren en ondersteunen blijft hiermee overeind staan. Daarnaast kan het dorp zelf of een groep van dorpsbewoners een initiatief oppakken en dit door leiden naar de gemeente. Het kernoverleg kan hierin een ondersteunende rol in vervullen. Dit gegeven zal in de evaluatie eind

2014 nadrukkelijk worden meegenomen. Het is interessant om in dit laatste geval te zien hoe dit initiatief zich verhoudt met de initiatieven en projecten die het kernoverleg inmiddels heeft uitgevoerd of gaat uitvoeren en wellicht in een dorpsontwikkelingsplan heeft staan.

Hieronder volgt een bloemlezing wat er in de jaren 2008 – 2013 in de diverse kernen is gebeurd onder de noemer van zelfsturing.

Sibbe

- Er is een kernoverleg opgericht (er was geen enkele structuur in Sibbe).
- Aan dit kernoverleg zijn werkgroepen gehangen .
- De werkgroep verkeer heeft een inventarisatie gemaakt met betrekking tot de verkeersknelpunten in de kern, Bergstraat (paaltjes).
- Het kernoverleg heeft een website gelanceerd.
- Het kernoverleg heeft een info-blad voor alle inwoners gelanceerd.
- Er is een info-avond gehouden over inbraakpreventie.
- Er is een stichting opgericht die het speeltuintje bij de basisschool beheert.
- Het hondenbeleid in de kern is opgepakt.
- Het kernoverleg heeft meegedacht over het transformatorhuisje.
- Het project Buurkracht is in Sibbe gestart. Het kernoverleg heeft hiervoor een werkgroep in het leven geroepen. De volgende activiteiten zijn door de werkgroep Buurkracht uitgevoerd: gezondheidsme(e)ting, 2 keer de cursus zicht op evenwicht voor senioren, een lentekriebelwandeling, hardlopen voor volwassenen, cursus hardlopen voor de jeugd.
- Er is een huiskamer project gestart.
- Kernoverleg heeft stimuleringsgelden ontvangen.
- Stichting de Blokhut heeft met behulp van het kernoverleg een enquête gehouden over de invulling van de Blokhut gehouden.
- Werkgroep omgeving Blokhut heeft een omgevingsplan opgesteld. Hieraan is nog geen uitvoering gegeven.

Berg en Terblijt

- Er is een nieuwe structuur opgericht met werkgroepen.
- Overlast jongeren is aangepakt.
- Er is een JOP ontwikkeld.
- De organisatie van info-avonden, bijvoorbeeld Inbraakpreventie.
- Het opknappen van lantaarnpalen ter hoogte van de Kerk.
- De verkeersproblematiek is door het kernoverleg Berg en Terblijt inzichtelijk gemaakt
- De knelpunten inzake de reconstructie van de Rijksweg is door het kernoverleg Berg en Terblijt samen met de ondernemers opgepakt.
- Het kernoverleg Berg en Terblijt heeft een website gelanceerd.
- Realisatie hondenlosloopgebied (nabijheid JOP).
- Oprichting werkgroep Kunstwerk nieuwe Rotonde.
- Voorbereiding infoavond drugsoverlast Jongere.n
- Ad-hoc werkgroep verkeersveiligheid nieuwe rotonde nav dodelijk ongeval.
- Initiatief RepairCafe.

Houthem St. Gerlach

- Er is in samenwerking met de sportverenigingen een digitaal platform (Actief Houthem) en een uniformering van de individuele verenigingssites gerealiseerd.

- Door tussenkomst van de Dorpsraad zijn een aantal sociale problemen in de kern opgepakt
- Samen met Cicero Zorggroep, Pergamijn en de gemeente pakt de Dorpsraad problemen aan die ouderen ondervinden in hun eigen omgeving
- Bestendigen Hoeskamer
Ondersteunen vrijwilligers bij nieuwe activiteiten en op peil houden bezoekersaantal
- Realiseren schietboom op sportcomplex
Partijen bijeen brengen en proces faciliteren
- Uitbouwen samenwerking (sport)verenigingen (o.m. via Vereniging van de Toekomst)
Verenigingen uitdagen kansen te benutten op gebied van samenwerking, vernieuwen aanbod en (financiering) concrete projecten
- Verbeteren ontsluiting sportcomplex, ook t.b.v. bezoekers RMcD
Initiatieven van verschillende partijen bijeen brengen
- Verbreden sportdag jeugd basisschool - verenigingen met (populatie) Adelante
Partijen bijeen brengen en proces faciliteren
- Herbestemming stationsgebouw
Met ondernemers uit regio ideeën uitwerken, investeerder vinden, overeenstemming met NS bewerkstelligen en verdere proces faciliteren
- Behoeftetepeiling Bewegen - Ontspannen - Sport
Met sportverenigingen peiling onder inwoners opzetten en uitvoeren en bevorderen dat resultaten als kansen worden verzilverd
- Maaltijdvoorziening
Met potentiële partners pilot opzetten
- Realiseren/behouden peuterspeelzaal
Met betrokken ouders en instellingen wensen in beeld brengen, mogelijkheden verkennen, oplossingen formuleren en proces faciliteren
- Wij Houthem - St. Gerlach
Proces om te komen tot meer en actievere betrokkenheid onder inwoners bij de toekomst van onze dorpsgemeenschap ontwerpen en sturen. Gericht op een "gedragen" stip op de horizon ("houtskoolschets") en vooral op het in gezamenlijkheid door inwoners werken aan de weg daar naartoe (d.w.z. nadruk op een aantal projecten waarvan de uitvoering is/wordt georganiseerd vanuit de dorpsgemeenschap).
- Er is in overleg met het dorp een kansenplan ontwikkeld. Eerste projecten worden opgestart.
- Omgevingsplan station Houthem – St. Gerlachus wordt opgesteld.

Broekhem

- Er is een structuur neergezet in de vorm van een Platform.
- Continuering kinderkermissen
- Er is een website gelanceerd
- Het Platform heeft een rondgang georganiseerd door Broekhem Noord en Zuid om knelpunten te signaleren en vervolgens aan te pakken
- Actief Schoolplein: inrichten speelplek op het schoolplein van het Stella Maris college (in ontwikkeling)
- Het project Buurtkracht is opgestart. Het Platform heeft de volgende activiteiten georganiseerd: een info-avond over Buurtkracht voor bewoners, de start van de huiskamer voor Senioren in Broekhem, weerbaarheidscursussen voor volwassenen en voor jeugdigen, de ontwikkeling van een sociale (sportieve) sociale kaart, de organisatie van een evaluatie bijeenkomst over de voortgang van Buurtkracht door middel van workshops (bewegen, gezonde voeding, resultaten Huiskamer in de vorm van werkstukjes).
- Groenproject bomenlaan is opgepakt.
- Verkeersarrangement Broekhem.

Valkenburg-Centrum

- Actie "Ik prik mee" tegen zwerfvuil in je buurt. (gemeente heeft prikkers ter beschikking gesteld)
- Het "opwaarderen" van de Plenkertstraat dmv bloembakken en de volgende buurt staat voor 2013 op de rol (Thibaltstraat e.o.)
- Info-avond over buurtpreventie
- Het meedenken over de oplossing van parkeerproblemen
- 30-km zone Grendelplein – Daalhemerweg
- Realisatie 30 km zonde Pastoor Sartonstraat en omgeving
- Plaatsing extra hondenpoepbakken
- Voorlichting aan bewoners omtrent veegbeurten in centrum m.a.g. minder klachten vanwege begrip
- Participatie in evaluatie Parkeerbeleid-vergunningen heeft geleid tot aanpassingen.
- Inbraakpreventieavond met navolging in andere kernen.
- Ondersteund bij initiatief van bewoners ontwikkelingen Konijnengracht.

Schin op Geul

- Dorp in het Groen
- Revitalisering dorpsvisie 8 tal bewonersavonden hebben plaatsgevonden 2014 komt vervolg.
- 2x Jaarlijkse bewonersavond terugkoppeling stand van zaken Dorpsvisie.
- Inzet Dorpsraad in de ontwikkelingen rondom de peuterspeelzaal.
- Lantaarnpalenplan rondom de kerk.
- Inzet ten aanzien van ontwikkelingen rondom de voetbalclub.
- Start van Buurtkracht met een info-avond voor de inwoners van Schin op Geul.
- Bewonersavond ontwikkelingen Peuterspeelzaal georganiseerd.
- Werkgroep snoeiactiviteiten hoogstam etc. (uit project Dorp in het Groen).
- Werkgroep renovatie stationsomgeving.
- Groenste dorp van Nederland (uit project Dorp in het Groen).
- Werkgroep Bloembakken en hanging baskets (bloembakken aan lantaarnpalen) verzorgen en water geven van diverse bloembakken (uit project Dorp in het Groen).
- Behoeftte enquête 65-plussers 2011.
- Participatie in werkgroep herinrichting Engwegen / Keutenberg.

Vilt

- Opstarten en implementeren proces van Dorpsvisie.
- Het DorpsOntwikkelingsPlan is vastgesteld. Men is bezig met de uitvoering ervan.
- Oprichten Digitaal platform vil.digidorplimburg.nl.
- Rondgang verkeerswerkgroep.
- Werkgroep Kunstwerk omgeving Cascade.
- Ruimteontwikkeling omgevingsplan Cascade.
- Diverse werkgroepen zijn opgestart, status is "lopende".

De inspiratiedag Buurtkracht en Burgerparticipatie

Nieuwe inzichten

Op 18 november 2013 hebben wij de inspiratiedag Buurtkracht en burgerparticipatie in onze gemeente georganiseerd in samenwerking met Trajekt en Arcadis, met financiële ondersteuning van de provincie Limburg. Waarom deze dag? De maatschappij om ons heen verandert. Burgers nemen zelf het heft in handen en nemen de verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving. In de ons

omringende gemeenten zie je dat gemeentebesturen met dit gegeven aan de slag gaan, ieder op z'n eigen manier. Reden voor Valkenburg aan de Geul om deze gemeentebesturen uit te nodigen voor een inspiratiesessie over burgerparticipatie.

Deze dag werd opgeluisterd, door niemand minder dan, Jim Diers. Hij is al 34 jaar actief op het gebied van de participatieve democratie. Begonnen als opbouwwerker en vervolgens door de stad Seattle aangesteld als hoofd van het dan nieuw te vormen "Office of Neighborhoods". Wat in 1988 begon met vier personen groeide in 14 jaar uit tot een solide organisatie die in 25 jaar tijd liefst 5.000 burgerprojecten succesvol kon ondersteunen. De missie was het decentraliseren en coördineren van overheidsdiensten, het versterken van lokale gemeenschappen en hun organisaties en samenwerken met deze organisaties met als doel deze wijken te versterken. In deze tijd werden tal van initiatieven en methoden ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld het Matching Fund. Aan de hand van voorbeelden van over de hele wereld liet Jim ons de power of the community zien. Zijn lijfspeuk: Laat het gebeuren. Heb vertrouwen in de burger en Just do it!

De ochtend was gereserveerd voor de ambtenaren. De oproep vanuit de ambtenaren aan de bestuurders was "durf los te laten". Pas dan krijgt burgerparticipatie echt voet aan de grond. Durf als bestuurder de verantwoording over te laten aan die burger. De bestuurders waren zich bewust van de veranderingen die om hen heen aan het gebeuren zijn. Zij gaven dan ook aan dat een beetje burgerparticipatie niet bestaat. Je moet er als bestuurder echt voor gaan. De valkuil is dat de gemeente alles zelf wil oplossen. Je moet daarom niet bang zijn als bestuurder om het potentieel dat aanwezig is in de kernen en de wijken aan te boren. Wanneer de bestuurders achter burgerparticipatie staan en dit ook als zodanig uitdragen, sterkt dit ambtenaren om deze nieuwe manier van werken te omarmen.

De vraag vanuit de ambtenaren aan de burgers was wat hebben jullie nodig? Hoe kunnen wij jullie faciliteren? Financiële middelen bleken een belangrijke aanjager te zijn om burgers mee te laten doen aan projecten en activiteiten in hun eigen buurt. Ook advies en informatie vanuit de gemeente zijn meer dan welkom. Samenvattend kunnen we stellen dat het een hele inspirerende en boeiende dag is geweest.

Deze dag heeft nieuwe inzichten gebracht. Het is nu nog te vroeg om deze uit te rollen. Met name de inzet van de kernambtenaren zal in 2014 nauw worden gemonitord. De gegevens die wij hieruit destilleren zullen wij meenemen in de brede evaluatie over zelfsturing en burgerparticipatie eind 2014.

Daarnaast willen wij intensiever gaan samenwerken met de regio als het gaat om burgerparticipatie. Wij stellen ons een bestuurlijk kwartaaloverleg voor. Bovendien pleiten wij voor een jaarlijkse burgerparticipatiedag. Hierdoor wakkert de vlam van burgerparticipatie niet alleen maar aan, maar houden wij hem ook brandend.

Tenslotte heeft de gemeenteraad in de begrotingsbehandeling van november 2013 het college van burgemeester en wethouders de volgende opdracht gegeven.

- 1. ingaande 2014 een proces in werking te zetten dat moet leiden tot het inzetten, reserveren en/of herprioriteren van middelen dat er toe leidt dat voor de jaren 2015, 2016 en 2017 jaarlijks een bedrag van € 500.000,00 wordt vrijgemaakt voor stimulering en facilitering van nieuwe initiatieven in de kernen van onze gemeente, die bijdragen aan de handhaving en verbetering van de leefbaarheid en aan de burgerparticipatie van de kernen in onze gemeente;*
- 2. daarbij uit te gaan van een betekenisvolle eigen inzet en bijdrage naar draagkracht door of vanwege de initiatiefnemers zelf;*
- 3. daarbij per initiatief/project in te zetten op cofinanciering van de zijde van de provincie*

en/of door anderen;

4. dit vrijmaken resp. reserveren van middelen voor genoemd doel en de hoogte ervan te beschouwen als een harde taakstelling, reden waarom de zinsnede uit het besluit van 1 juli jl. indien het inzetten of herprioriteren van middelen uit de bestaande begroting leidt tot een lager bedrag, dan wordt het bedrag van anderhalf miljoen overeenkomstig naar beneden toe bijgesteld, komt te vervallen.

Dit houdt in dat het college vanaf 2014 een proces in werking moet zetten dat er toe zal leiden dat er voor de jaren 2015, 2016 en 2017 per jaar € 500.000,- wordt vrijgemaakt ten behoeve van nieuwe initiatieven die door de kern zelfs worden genomen. Een en ander wordt ingezet in relatie tot cofinanciering van de provincie en/of van anderen.

Conclusie

De trein met aan boord burgers die participeren, dendert voort. Ook door onze gemeente. Het proces met betrekking tot burgerparticipatie en zelfsturing is niet meer te stoppen. Meer en meer zullen burgers zelf hun verantwoordelijkheid nemen om hun eigen leven en leefomgeving vorm te geven. Eigen kracht is het devies voor de burger. Loslaten is het devies voor de overheid. En daar waar deze burger niet meer verder komt, waar hij ondersteuning nodig heeft, springt de gemeente in. Dit is een proces dat niet in een paar jaar is gerealiseerd.

Als wij kijken naar de afgelopen jaren waarin wij burgerparticipatie en zelfsturing een plekje hebben gegeven, kunnen wij concluderen dat met vallen en opstaan toch heel wat initiatieven vanuit de burgerij, met en zonder ondersteuning van de gemeente, zijn gerealiseerd. Een aantal initiatieven zou zelfs nooit tot stand zijn gekomen als de burgers ze niet hadden opgepakt. Het is een leerproces dat zeker nog een aantal jaren zal duren, voordat wij de juiste snaar te pakken hebben. Dat maakt het ook zo'n boeiend proces.
